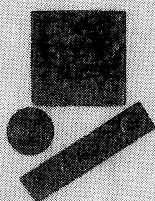

БІБЛІОТЕЧКА „ГАРТ“
серія перша ■ ■ № 2

САНДРО КАСЯНЮК

ЗАТОКИ ЖИТТЯ

129

ВИДАННЯ СПІЛКИ ПРОЛЕТАР-
СЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „ГАРТ“
ХАРКІВ 1923

8
300

Державна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІНВ. 26919арх.

Р. У. П. № 2078.

Зак. № 1405.

ДРУКОВАНО В КІЛЬКОСТІ 1500 ПРИ-
МІРНИКІВ У ДРУКАРНІ В. У Ц. В. К.
ЛЮТИЙ, 1923 РОКУ. ВЕРСТАЛИ ВАЛЕ-
РІЯН ПОЛІЩУК ТА МИХАЙЛО ЗАЦЬ.

ЗАТОКИ ЖИТТЯ

театр без кону.

Драматична фантазія на історичному ґрунті.

Для колективної гри в не пристосованому місці.

Перебудова.

Сцени немає артистів теж. Публіка сидить та жде вистави. Між публікою де—котрі с пакунками та вузликами; інші з музичним приладдям. Це артисти.

Старик—скоморох виходе з балайкою та розпочинає гру.

Скоморох співає, пританцьовуючі:

— Ой же буці—буці—буці!

Нашу кашу зїли куці.
Кашу нашу куці зїли,
Бо так їстоньки хотїли.

Буці-ж буці, буці пя!
Дуже гарна пісня пя, (двічі).

СЕНАРОДНЯ (НАЦІОНАЛЬНА)

БІБЛІОТЕКА

У К Р А Ї Н И

В КИЇВІ

Хлопці скиньтєся по грошу
За по пісеньку хорошу,
Отже буці буцяця!
Дуже гарна пісня ця.

Звичайний глядяч, встаючи з
місця:

— Тай що воно за пісня така? співав-
би вже хоч трохи до ладу! Ато плетєш. —
ка-зна що.

Підводиться заспана постать куп-
ця грубого, череватого, тупо дивить-
ся навкруги. Тяжко зітхає. Кладе
руки собі на живота тай важко опу-
скаєтся знов на стілець.

Теж заспана, грузна постать куп-
чихи хреститься та зітхаючи вимов-
ляє:

Охххх! важко як жити на світі.

Молодий робітник підморгує од-
ним оком.

Еге важко? так так!..

Гучно підвівшись, вилазить на
стілець панич. поправляє на оці мо-
нокля та, розмахуючи шклом, кри-
чить з одчаєм: У хочу волі! волі! волі!
і не потрібно щастя нам!

Парубок в робочій блузі: А нам—
хотьби її без волі та тільки... щастя б...
Трохи-трохи.

Всі дивляться на нього з виразним призи́рством. Чути зі всіх кутків: Несчастий! він не хоче волі. Він нею гидує! Він її не пам'яті! Вона йому пужа! Він її не розуміє! Він раб прикований до своєї праці. Він раб станка! Він раб машина, а не вільний працівник.

Над головами публіки встає поважна постать, в чепурному абранню і заспокоюючи публіку жестикуляцією говорить стиха:

Тихо! ша! він нам потрібен буде. Він волю нам дістати зможе. А щастя-ж йому дати? то нам дурниць ковитує!

Скоморох Щастя працюйте:—

Трохи-б відпочити,

Та горілки б ще кухіль

То й забудеш всякий біль

Всі погоджуючись похитують, головами. Скоморох продовжує: Чорта-ж щасття ти ззієш.

Коди другим віддаси.

Оту саму волю.

На чийсь сваволю!

Публіка обурюється, грозиться на скомороха, а поважний пан—Мілюков хватає його за потилицю та садовить на місце.

Скоморох викрикує: Ай! ай ай! та-ж і мені волі дай! а ні! то хоч щасття! може якось вдасться? Ццициять! сиду!

Десь за стіною чути скрипучий голос
а за ним лемент.

Буде-ж вааааммммм! тарррараммм!

Це не все! це не все!

Серп та молот хтось несе!

Один із публіки

Хто там? Що там?

Що-то там за таррарам?

Лемент: Хто спасе? хто спасе?

Еееее!!... ееее. еееее!...

Весь натовп співає гарчачим та
роздратованим голосом:

Буде базарррр!

А ти Назарррррре!

Ходи! сюди! веди!...

Зверрррри... вони! вони! ...ни...

Глибока тиша:

Тихенько, лагідним наче дитячим
голосом на мотив „малоросійськіє
пупурі“ починається: У солому вогник
забрався!

А з соломи дим вже показався!

А я того диму не боюся,

Зараз зараз, чекурно вберуся.

Підіймаються кілька ченців та
попів і продовжують поपुरі:

Чи я в світі не релігія була?

Чи я в ному не вдоволено жила?

Взяли мене підорвали

Та все людям з'ясували

Така доленька моя!

Гірька доленька мояааа...

Купці сидючі глухо, в рукав, але
дуже улесливо: Ну а ми-то? благодій-
ники людей?

Пили, іли та сиділи та тулили до
грудей,

А тулили капітали та старенький
світ лятали...

Звичайний хор на всі голоси

Довго біла червоніла

Червоніючі кішпа

Дотерпілась до скандалу

Розумнішає помалу...

Встає жінка — „става Росія“ в дуже
чепурному але полатаному вбраню.
Сукня на ній стародавня оздоблена
визерунками та всякими відмінами
і доповненнями останньої моди. Вона
схвильовоно рве волосся та одержу,
кидає до долу клейноди царату.
Потім робиться наче непритомною і
хвилюючись викрикує.

Червоне палить!

Воно горить!

Залить! залить!

Одна мить... І... не... жить!

Горить! горить!

Вибігає до дверей, публіка спів-
чуваючи підхоплюються але чує
заспокоюючий голос. *Бібліотека*

Не чіпай! Хай так. Хай!

У К Р А Ї Н І
В К И Ї В

Знов сідають на місця.

Над сидячими підіймається кому-
нист, в руці у нього серп молот та
зірка, він промовля одно тільки
слово:

Ми!

„Ми“ розлягається луною скрізь.
Всі с переляком: „О“.

Продовжуються попурі жіночим
голосом

Хоч мене незачіпай!

Чи-ж я тобі рівна?

Ти фабрична шантрапа,

А я куркулівна!

В публіці заколот. Стають, сі-
дають, переменяються місцями; всі:

Гурррраааа! гуррраааа!

Нема царррра!.. ааа..

Хор робітників (під марсельезу)

Відкашнімось від старого тіла,

Та почнім звідсіля нову добу.

Цильно взятись потрібно до діла,

Щоб не плакалось більше рабу.

Куркуляка не згине твій голі

Він і зараз не здох, не помер

Тільки жити почне в новій моді

Демократом назвавшись тепер

Дикий рев куркулів

На-о-бо-роооот!

Це-ре-во-роот

Нас погубив!

Куркуль догроз

Оооооот! от!

Уббив!

Підлиза та пролаза

Він прав! він прав!

Ну й світ астав!

Уже куркуликів нема!

Голос комуніста

Дарма!

Незаможник:

І ось бач як складається діло,

А для нас з того толку чорт ма.

Щоб коли нас ото не скортіло,

Куркульня все захопить сама.

А бідняк то і так перебуде,

Бо ще є на те добрії люде..

Дикий голос з невідомого на-
прямку

І багач, хоч ти плач, не змарніє

Це наш брат, демократ, розуміє.

Голос з другого кінця

А тому ми йому помогаймо

Бо в житті на меті користь маймо.

Починається безпорядна метушня,

Артисти нашвидку одягаються: Ке-

ренським, Петлюрою, Грушевським.

Мілюковим, Пуришкевичом та инш.

Чути лемент:

Пораааа... пораааа!

Немаааа... царяаа!

Світ наш виліз із тюрми

Під цей час серед публіки відбувається перегуртовування. Де хто оточує розхрістану та знесилну „Стару Росію“. З землі позбірала царські клейноди, які вона розсипала і стараються доручити їх їй назад, по належності. „Росія“ знесилена осідає до низу, але її підтримують примовляючи:

Крепись! крепись, матушко! Ми тебе ще підлатаємо. Будеш як новенька; на славу та на втіху нам. А дурням тим на злість велику. О! ми-ж ім! та ми-ж ім ще... Оооо!...

Грозяться кулаками.

Осторонь став комуніст із темно-червоним прапором, зіркою, серпом, та молотом. Поліція, ченці, чиновники, та міщанство стало в перелякану позу. Буржуї, кулаки, та дельци всякої масти і пробі прихорошуються: підтягують пояски та підсмикують штани; де хто рукави засукує, приміряють та поправляють один на другому нове вбрання; застібають гудзики; словом готуються до чогось дуже величного.

Скоморох:

Отце-ж бупі! буці! бупі!...

Його зараз-же хватають і садовлять на місце; хтось поважно зазначає:

Не пора...

Грушевський і Петлюра пораючись коло жовто-блакитного полотна стиха і полохливо озираючись.

Не пора, не пора, не пора—

Москалеві, лихові служити!

Довершилась України кривда стара...

Виниченко збентежено погрожуючи.

А... цить...

Все притихає. Милюков виходе наперед і плеще в долоні: Кабінет міністрів сюди мені!

Слуги в лівреях несуть стола накритого спершу рожевим а потім зеленим полотном. Милюков старається приховати рожеве, а все вкрити зеленим: Керенський-же, навпаки, виставляє рожеве. Керенський хвилюючись. Вороне! та-ж воно червоне!

Мілюков позажно: Для мене—зелене.

З осередку публіки. Диви На-
зарrrrrrrrr...

Буде базарrrrrrrrrrr...

Вжарrrrrrrrrrr! вжарrrrrrrrrrr!

Грушевський підходить до столу,
тримаючи одною рукою кінець жов-
то-блакиті, а другою 12 томів історії
України.

Коли він хоче покласти це все
на стіл, підскакує Мілюков, а за ним
Керенський та інші.

Грушевський. А з погляду мого, на
підставі цього всього, гадаю: що краще
над все,—отсе!...

Хоче умістити на столі книжки і
жовто-блакитний прапор. Йому по-
магають свої.

Мілюков та Керенський: Нет! Нет!
ето не йзъот!

Як-же так? вперед кадет? геть!

З натовпу: До порядку! до порядку!

Мілюков: Аааа... да!..

Прошу занять места! Заседаніе од-
кривається!...

Грушевський. Не одкривається, а
одчиняється, от що!

Мілюков відмахуючись рукою:
Оповідіаю, що засідання одкривається!

Грушевський. Одчиняється, кажу то-
бі! А він своє!

Пуришкевич. Не відчиняється, а от-
кривається! Отворяється! Отворається
са, коли хочете, а тільки не відчиняється.
Говоріть правильним руским язиком, не
перековеркуйте слів!

Мілюков: Не мішайте мені! засідання
відкривається! приступимо до

Грушевський: А я кажу, що відчи-
няється таки засідання! Товариші! не слу-
жайте його! не вірте йому, що воно відкри-
вається. Бо відчиняється, тай годі!

Мілюков: Засідання откривається!
Дарданели і прочее..

Пуришкевич. Слухай Павлушо! я
його ударю... Га? Хохла отого бородатого!

Мілюков: Росія готується егати нез-
ликою..

Росія: Хто? я? я?

Всі на неї звертають увагу. Мі-
люков та Керенський беруть її під
свою охорону. Керенський хоче від-
кинути від неї царські клейноди,
Мілюков забороняє примовляючи.

На троні Саша! може ще здадуться.

Грушевський: А все таки відчи-
няється... .

Мілюков ...Откривається. Дарданели
і прочее.

Пуришкевич: до Мілюкова. Уда-
рять хахла? Га?

Із публіки. А Пукишкевич чого тут?
Геть! з чорносотенцем!

Грушевський: Я міцно стоятиму на
своєму ґрунті! По мому-засідання не від-
кривається, а відчиняється. Ві чиняється
і ніяк не инакше! це матиме історичне зна-
чіння. Я підтверджую. І настоюю на цім.

Мілюков. Звою і повторюю: Засі-
дання откривається. дарданели і прочее...

Петлюра. Дозвольте, пане голово, я
вже йому!... цьому кацалапові!...

Грушевський: Не кваптесь! хоч це і
дуже добре, що ви у нас такий войовни-
чий але не кваптесь! Краще будьте у нас
військовим міністром... то-пак! коміса-
ром... та нібо секретарем чи що? Ну там...
словом... високим таким військовим. Го-
ловою військовою.

Петлюра підказуючі: Огаманом!
військовим отзманом. Головним отаманом,
значить?

Грушевський. Еге. еге так-так, голо-
вним.

Мілюков: Призиваю вас к порядку!
прошу приватні балачки привинити!

Виниченко. О бач! Ану ще я под-
лубаю...

Голоса. Долой мазепінців! що це за
мужичію тут зібралось?

Прошу слова! прошу слова!

Мілюков та Керенський. Підтри-
муючі „Росію“ знов заходяться коло

столу на який „українці“ стараються накинути ще і свій прапор. Однак зелене сукно перемагає другі кольори Сопуть і докоряють один другому.

Керенський: А як нарід? а як люде?

Мілюков: Дурняці! людей нема, а е ми тай годі...

Голоса за натовпу: Що? що? як як? що він там каже. Про нас це! про нас це каже! І еть зраднику. Керенського! Керенського вперед!

Керенський бере в руки дзвінок. Мілюков улесливо. І я! і я, Сашку, коло тебе.

Керенський: Коли вже революція, то для всіх революція, а тому: чим-же наші гірші ваших?

З гурту прислужників. Що? що? ану! ану..

Робиться метушня, стола крутят та примощують на всі боки чути тільки гомін:

Не так! не так! оттак! поверни! оберни! підправ! направ! тягни! зігни!

Керенський. Вискочивши на стола кричить з патосом: Росія більша ніж була! На цілий орбіт сама сягла. Росія наша ісполни! Аж на Берлін!

Аж на Берлін!.. рідний... ..

У нього з під ніг вихоплюють стільця він падає до долу. Де хто старається його підтримати з землі підводиться робітник з молотком та кліщами в руці він зітхаючи оголошує:

Коли-ж? коли ж нарешті вже?

Ті що возяться коло столу бівають топчуться по ньому. Підводиться селянин а серпом та вату пом. Теж, скаржучись, зітхає промовляючи: Та доки-ж це? Та скільки цього всього?

Товпа: Справді-ж поки? Дайте ви ж ось людина аж ввиря. І без пар без паря? Марааа мара!..

Підходе до столу комуніст; робить змах над столом; з нього раз злітають різнобарвні накриття підскакують із товпи 4 товариші з червоними стрічками зхоплюють стіл і перевертають його донизу лядою. На ніжки ставлять другу ляду з поруччям. Стає ораторська трибуна, її вкривають червоним сукном. А тоді на неї виходить комуніст і починає:

Берлін
БІБЛІОТЕКА УРСР
1118. 269/19 арк.

Всім всім
МИ
У КРАЇНИ
В КИЇВІ